

Ved den nyligt afholdte folkekongres erklærede Kinas ledelse som noget nyt, at den vil gennemføre reformer ud fra en målsætning om at sætte befolkningen i centrum for udviklingen. Det er baggrunden for, at folkekongressen på sit møde i begyndelsen af marts indskrev respekten for menneskerettighederne og privat ejendomsret i forfatningen.

Men det er da klart, at menneskerettighedssituationen og den manglende demokratisering er de svage punkter i Kinas udvikling – ingen grund til at skjule det. Der er sket store forandringer og en positiv udvikling på menneskerettighedsområdet i de seneste årtier, om end udviklingen i det seneste år ikke har været entydigt positiv og menneskerettighedssituationen fortsat ikke lever op til internationale normer.

Der er især sket store fremskridt på de økonomiske og sociale rettigheders område. Den almindelige økonomiske fremgang har givet befolkningen et større råderum og dermed mere indflydelse på egne livsvilkår. Den generelle åbning over for omverdenen, f.eks. i form af den øgede adgang til it, har medvirket til denne udvidelse af befolkningens råderum.

Også de borgerlige og politiske rettigheder er blevet styrket. I 1999 blev retsstatsprincippet indføjet i den kinesiske forfatning, og der er over de seneste år sket en gradvis knæsetning af retsstatsprincipperne i form af lovgivning og udvikling af domstolspraksis, f.eks. er straffere og retsplejeloven blevet grundigt revideret.

Kl. 17.40

Der arbejdes nu også målrettet på at uddanne dommere og opbygge en dommeruddannelse. Der er nye tiltag på vej på det juridiske område med yderligere indskrænkninger i anvendelse af varetægtsfængsling og genopdragelse. Der eksperimenteres med direkte og hemmelige valg af landsbyledere og medlemmer af landsbykomiteerne, og dette vil nu på pilotbasis blive udstrakt til større byer.

Der vil blive iværksat et teknisk samarbejde mellem EU og Kina, som skal bidrage til at fremme forberedelsen af Kinas ratifikation af FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder.

Den kinesiske ledelse har som målsætning at indskrænke brugen af dødsstraf, og den såkaldte slå hårdt-kampagne er standset. Anvendelse af dødsstraf bliver hyppigt drøftet i offentligheden, herunder også i forbindelse med Folkekongressens samling. Der er endvidere taget skridt til at bekæmpe brug af tortur.

Men jeg vil godt understrege, at der er behov for yderligere initiativer til at forbedre menneskerettighedssituationen. Der slås stadig hårdt ned på handlinger, som af myndighederne opfattes som illoyale over for systemet; dødsstraf anvendes stadig i stort omfang; genopdragelseslejre findes fortsat; grundlæggende frihedsrettigheder som ytringsfrihed, religionsfrihed og foreningsfrihed er fortsat stærkt begrænset, særlig i Tibet og Shenyang; og udviklingen med overvågning af internetbrugere er bekymrende.

Det er regeringens og de andre EU-landes opfattelse, at EU's menneskerettighedsdialog med Kina er et nyttigt redskab til at påvirke det kinesiske lederskab i en positiv retning. Med det strategiske partnerskab vil dialogen blive yderligere styrket, og Danmark har en bilateral dialog og et bistandssamarbejde om styrkelse af menneskerettighederne. Det var alt sammen utænkeligt for blot 10 år siden. Disse instrumenter bruges og skal fortsat bruges aktivt for at sikre yderligere fremskridt.

Omkring den mulige ophævelse af våbenembargoen vil jeg sige et par ord.

Det Europæiske Råd besluttede på sit møde den 12. december 2003 at anmode udenrigsministrene om at tage EU's våbenembargo over for Kina op til fornyet overvejelse. Sagen bliver nu drøftet i EU-kredsen.

Våbenembargoen over for Kina blev indført på grund af den daværende kinesiske ledelses reaktion over for demonstrationerne på Tiananmenpladsen i foråret 1989. Hovedparten af sanktionerne blev ophævet i 1994. Våbenembargoen er dermed den eneste tilbageværende del af de sanktioner, der i sin tid blev indført over for Kina.

Set i lyset af det udbyggede samarbejde opfatter Kina våbenembargoen som forældet og uforenelig med et strategisk partnerskab. En række EU-lande har tilsluttet sig den vurdering.

Det er i denne forbindelse vigtigt at understrege, at dette overordnet set handler om normalisering af forholdet mellem EU og Kina. En eventuel ophævelse af våbenembargoen vil først og fremmest være et symbolsk skridt, et skridt, der anerkender de betydelige fremskridt, der er sket i Kina siden 1989, og den nye og reformvenlige politiske ledelse i Kina.

EU og Kina har indledt et nyt og tæt partnerskab, og dette partnerskab omfatter også menneskerettighedsområdet. EU vil blive ved med at presse på for reformer.